

ע"פ 28138/02/16 - ח ל נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים
לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן-נשיא, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

ע"פ 28138-02-16 ח לאפי נ' מדינת ישראל

ח ל

המערער

על-ידי ב"כ עו"ד מאיה ברקאי

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק דין

סגן-הנשיא י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום (כב' השופט, כתוארו אז, א' חן), בת"פ 7523-08-13, מיום 30.12.15, לפיו נידון המערער לשירות לתועלת הציבור בהיקף של 140 שעות ול-30 ימי מאסר על תנאי, זאת בגין הרשעתו, על-יסוד הודאתו, בעבירת תקיפה הגורמת חבלה של ממש כלפי בת זוג - לפי סעיף 382(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

2. הודאתו של המערער ניתנה בגדרו של הסדר טיעון, לפיו תוקן כתב-האישום המקורי, בכך שנמחקו האישומים השני והשלישי ונותר אך האישום הראשון, שבו הואשם המערער, כאמור, בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש לבת זוג. הסדר הטיעון לא חל על העונש.

3. בהתאם לעובדות כתב-האישום המתוקן, ביום 6.5.11 בביתו בירושלים, תקף המערער את רעייתו המתלוננת וגרם לה חבלות של ממש. על-פי האמור בכתב-האישום, באותן הנסיבות, ועל-רקע סכסוך בין המערער לבין המתלוננת, הגיע המערער לביתו; ואולם המתלוננת דרשה שיצא מהבית. בתגובה, כלשון כתב-האישום, "החל [המערער] לדחוף אותה ולחבוט את גופה לקיר", והמתלוננת הגיבה בכך שתפסה את חולצתו, וכתוצאה מכך נקרעה החולצה. כתוצאה מהתקיפה האמורה נגרמו למתלוננת חבלות על זרועות ידה, פניה ובטנה.

4. מתסקיר שירות המבחן שהוגש לבית-משפט קמא עולה, כי המערער הנו בן 49, נשוי ואב לארבעה. הוא סיים 12 שנות לימוד, ובהמשך למד לימודי ביוטכנולוגיה במכללת תל-אביב. לאחר מכן עבד בבתי חולים שונים כביוטכנולוג;

ובשלוש השנים האחרונות הוא משמש בתפקיד זה בבית-חולים בירושלים. שירות המבחן ציין את התרשמותו מהמערער כאדם בעל יכולות הסתגלות ויציבות מרשימות, כפי שבאו לידי ביטוי בתחום החינוכי והתעסוקתי, וכמי שנוטל אחריות מלאה על תפקידיו כאב וכמפרנס. מערכת היחסים של המערער עם רעייתו המתלוננת מתוארת בתסקיר כטובה וכתומכת, עד לשלב שבו נקלעו השניים למשבר, שכלל ויכוחים רבים ותוקפנות מילולית. על-פי המתואר בתסקיר פתחו השניים בהליכי גירושין, אך בהחלטה משותפת הצליחו לשקם את היחסים ביניהם, במסגרת טיפול זוגי. שירות המבחן התרשם, כי המערער נעדר קווים פליימי באישיותו, וכי האירוע הנדון אינו משקף את התנהלותו, והיה חריג וחד-פעמי על-רקע של אובדן שליטה. במסגרת גורמי הסיכוי לשיקום, ציין שירות המבחן את יכולותיו הגבוהות של המערער, רצונו לשינוי התנהלותו הבעייתית ותפקודו הנורמטיבי והתקין ללא קווים אלימים באישיותו. בנסיבות אלו המליץ שירות המבחן להימנע מהרשעת המערער, על-מנת שלא לפגוע במקור פרנסתו ולצורך מניעת מתחים בין בני הזוג, ולהסתפק בהטלת שירות לתועלת הציבור.

5. בערכאה הדיונית ביקשה המשיבה להותיר את הרשעתו של המערער על כנה ולהשית עליו מאסר על-תנאי בצד שירות לתועלת הציבור. ב"כ המערער ציין בטיעונו לעונש בערכאה קמא, כי המערער והמתלוננת נשואים מזה כ-20 שנה, וכי ממועד האירוע לפני ארבע שנים, חזרו יחסי בני-הזוג למסלול תקין. הוא ביקש מבית-משפט קמא להסתפק בהטלת שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה, וטען כי הרשעה בדין תיפגע בעיסוקו של המערער.

6. בגזר דינו התייחס בית-משפט קמא למהות העבירה, לערך המוגן העומד ביסודה ולמדיניות הענישה הנוהגת בעבירות של תקיפת בן זוג הגורמת חבלה של ממש. באשר לנסיבות ביצוע העבירה ציין בית-משפט קמא, כי המערער דחף את המתלוננת וחבט את גופה בקיר, וכתוצאה מכך נגרמו לה חבלות בחלקי גופה השונים; וכי "מבלי להקל ראש במעשיו של [המערער], הרי שמדובר בחבלות שאינן חמורות מאוד, וניתן למקם את מעשיו של [המערער] ברף הנמוך - בינוני של העבירה". בית-משפט קמא העמיד את מתחם הענישה ההולם על עונש הנע בין מאסר על-תנאי לבין ששה חודשי מאסר שניתן לרצות בעבודות שירות. בית-משפט קמא דחה את בקשתו של המערער לבטל את ההרשעה, בציינו כי רק במקרים נדירים ניתן להימנע מהרשעה בדין בעבירה של תקיפת בת זוג הגורמת חבלה של ממש; וכי נסיבות אלו אינן קיימות במקרה דנן נוכח הפגיעות שהותיר המערער בגופה של המתלוננת לאחר שחבט את גופה בקיר, כאמור. מעבר לכך ציין בית-משפט קמא, כי לא הובאו ראיות לפגיעה קונקרטית במקור פרנסתו של המערער, ככל שההרשעה תיוותר על כנה. לפיכך לא ראה בית-משפט קמא מקום להימנע מהרשעת המערער בדין. באשר לעונש המתאים למערער בתוך מתחם הענישה ההולם, התחשב בית-משפט קמא בהודאתו של המערער, בחרטה שהביע על מעשיו, בחלוף כארבע שנים מעת האירועים, בעובדה שמדובר במעידה פלילית חד-פעמית החריגה לתפקודו התקין של

המערער, וכן בכך שבני הזוג שיקמו את מערכת היחסים ביניהם. לפיכך גזר בית-משפט קמא את דינו של הנאשם לשירות לתועלת הציבור ולמאסר על-תנאי, כאמור לעיל.

7. באת-כוח המערער טענה, בנימוקי הערעור בכתב ובטיעוניה בעל-פה, כי שגה בית-משפט קמא כאשר נמנע מלאמץ את המלצת שירות המבחן שלא להרשיע את המערער בדין; ובפרט כאשר בית-המשפט הפנה את המערער לשירות המבחן לצורך בחינת שאלת ההרשעה. עוד טענה ב"כ המערער, כי נסיבות ביצוע העבירה וההליך הטיפולי שעבר המערער לשיקום מערכת הזוגיות, מאפשרים הימנעות מהרשעה; ובפרט כאשר לשיטתה הוכיח המערער כי צפוי לו נזק קונקרטי כתוצאה מההרשעה. בהקשר זה ציינה ב"כ המערער, כי מרשה הוא טכנאי והנדסאי, ועל-כן חלות בעניינו הוראות חוק ההנדסאים והטכנאים המוסמכים, תשע"ג-2012, שלפיו ניתן לנקוט נגדו אמצעי משמעת אם עבר עבירת משמעת, כאשר עבירת משמעת נגזרת לטענתה מהרשעה בפלילים. בנוסף ולחלופין טענה ב"כ המערער, כי ניתן להימנע מלהרשיע את המערער בדין, אף אם לא מוכח נזק קונקרטי, זאת נוכח נסיבות ביצוע העבירה המצויות ברף חומרה נמוך.

8. ב"כ המשיבה ביקש לדחות את הערעור, מטעמיה של הערכאה הדיונית. לגרסתו, אין בנסיבות המקרה ובנסיבותיו של המערער כדי להצדיק הימנעות מהרשעה; ובפרט כאשר לא הוכח נזק קונקרטי שייגרם למערער ככל שההרשעה תיוותר על כנה.

9. כלל הוא, כי ערכאת הערעור לא גוזרת מחדש את העונש, אלא בוחנת את סבירות גזר-הדין של הערכאה הדיונית; וכי התערבותה בעונשים שנגזרו על-ידי הערכאה הדיונית שמורה למקרים חריגים בלבד שבהם נפלה טעות מהותית, או שהעונש שנגזר סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה (ראו למשל: ע"פ 1880/14 עמעש נ' מדינת ישראל (19.11.14); וע"פ 4235/14 ראאד חאטיב (3.2.15)). נפסק, כי גדרי ההתערבות האמורים נותרו על כנם גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין (ע"פ 7430/13 שחרוך טוחסונוב נ' מדינת ישראל (3.3.14); וע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 10). עיקרון זה חל גם על מתחם ההתערבות בשאלה, האם יש להרשיע נאשם בדין, או שמא להסתפק בהטלת אמצעי ענישה או טיפול ללא הרשעה בדין.

10. על הנסיבות החריגות שבהן ניתן להסתפק בסיום הליך פלילי ללא הרשעה בדין, עמדנו במספר פסקי-דין, ואין לנו אלא לחזור פעם נוספת על הדברים. הכללים בסוגיית ההימנעות מהרשעה הותוו בפסיקת בית-המשפט העליון.

נפסק, כי ניתן להגיע בגזר-דין לתוצאה של אי-הרשעה "רק בנסיבות יוצאות דופן, בהן אין יחס סביר בין הנזק הצפוי מן ההרשעה בדין לבין חומרתה של העבירה" (ר"ע 432/85 גדעון רומנו נ' מדינת ישראל (21.8.85)). ההלכה הפסוקה מורה, כי הימנעות מהרשעה אפשרית בהתקיים שני גורמים מצטברים: "ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים..." (ע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337, 342 (1997)). בשורה ארוכה של פסקי-דין נקבע, כי הימנעות מהרשעה של מי שאשמתו הוכחה, הנה בגדר "חריג שבחריגים" והיא "תיעשה אך במקרים יוצאי דופן" (ראו למשל: ע"פ 8528/12 אלירן ציפורה נ' מדינת ישראל (3.3.13), והאסמכתאות המפורטות שם; ורע"פ 1949/15 תקרורי נ' מדינת ישראל (2.4.15)). באשר לשאלה, האם עצם ההרשעה עלולה לפגוע "פגיעה חמורה" בשיקומו או בעתידו של הנאשם, נפסק כי על בית-המשפט להשתכנע, כי "הפגיעה הקשה שתיגרם לנאשם בעטיה של הרשעה, אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית המועטה שזו תניב" (ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון (23.7.09)). עוד נפסק, כי בבוא בית-המשפט לבחון את הנזק העלול להיגרם לנאשם "יש להתייחס לנזק מוחשי-קונקרטי, ואין להידרש לאפשרויות תיאורטיות, על פיהן עלול להיגרם לנאשם נזק כלשהו בעתיד" (ע"פ 8528/12 בעניין אלירן צפורה לעיל; וכן ראו ע"פ 2862/12 מילמן נ' מדינת ישראל (24.1.13)); וכי על הנאשם העותר לאי-הרשעתו, להציג "חשש ממשי כי הטלת אחריות בפלילים תחבל בסיכויי שיקומו... ובחזרתו לדרך הישר" (רע"פ 7720/12 פלוני נ' מדינת ישראל (12.11.12); וכן ראו: רע"פ 3589/14 שרון לוזון נ' מדינת ישראל (10.6.14)). כן הודגש, כי את הטענות בדבר פגיעה קשה וקונקרטית בסיכויי השיקום, יש לבסס בתשתית ראיתית מתאימה (רע"פ 7224/14 משה פרנסקי נ' מדינת ישראל (10.11.14)).

11. מן הכלל אל הפרט: לאחר בחינת טיעוני הצדדים, הגענו לכלל מסקנה כי אין לפנינו מקרה חריג שבו נפלה טעות מהותית בפסק-הדין, באופן המצדיק את התערבות ערכאת הערעור. כאמור, המערער דחף את המתלוננת וחיבט את גופה בקיר, וכתוצאה ממעשיו נגרמו למתלוננת חבלות בזרועותיה, בפניה ובבטנה. לנוכח מהות העבירה ונסיבות ביצועה, צדק בית-משפט קמא בהחלטתו להרשיע את המערער. ההרשעה מתחייבת משיקולי גמול והוקעת המעשים, וכן מטעמים של הרתעה אישית וכללית. העבירה בנסיבות ביצועה אינה מאפשרת לוותר במקרה הנדון על הרשעה, מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה הנוגעים לאינטרס הציבורי; ולא הוכח שהרשעה בדין עלולה להסב למערער נזק קונקרטי. לא הוכח, כי עניינו של המערער אמור להיות מובא לפני ועדת משמעת, לפי סעיף 32 לחוק ההנדסאים והטכנאים המוסמכים, תשנ"ג-2012, בשל הרשעתו הנדונה; ואף אם יובא עניינו לוועדת המשמעת, הרי שלוועדה שיקול דעת אם לנקוט נגדו אמצעי משמעת שונים, זאת בזיקה לעצם מעשה האלימות כלפי רעייתו. הנסיבות לקולא, שפורטו על-ידי באת-כוח המערער בהודעת הערעור בכתב ובטיעוניה לפנינו, ובין-השאר: הודאתו של המערער, החרטה הכנה שהביע על מעשיו, חלוף הזמן מעת האירוע, ההליך הטיפולי שהביא לשיקום היחסים בין בני הזוג - קיבלו את ביטויים

ברכיבי הענישה, אך אין בהן כדי להצדיק הימנעות מהרשעה.

12. על-יסוד האמור לעיל, הערעור נדחה.

המזכירות תמציא עותקים מפסק-הדין לב"כ הצדדים ולשירות המבחן.

ניתן היום, ד' באלול תשע"ו, 7 בספטמבר 2016, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא